

הנשק הסודי

פרשת בלק מתארת עבורנו ניסיון להשתמש בנשק לא קונבנציונלי כנגד עם ישראל- נשק הקללות. הרקע לפרשתנו הינו ההצלחה המסחררת לה זכו ישראל במלחמתם נגד מלכי האמורי. בלק מרגיש שלא יהיה ניתן להתמודד עם ישראל בדרך המקובלת ולכן הוא שוכר את שירותיו של בלעם לקלל את ישראל. פרשה זו הינה חריגה מבחינות רבות משום שיש בה נביא מאומות העולם, אתון שמדברת וניסיון לקלל את העם הנבחר. חריגותה של הפרשה מבוטאת בחז"ל על ידי מאמרם: "משה כתב ספרו ואת פרשת בלעם" (בבא בתרא יד), כביכול אין פרשה זו חלק אינטגרלי מהתורה. השאלה היא אם כן מהו תפקידה המיוחד של פרשה זו? דומה שהתשובה לכך באופן כללי הינה כי התורה תמיד מציינת את עם ישראל מנקודת ראותו של הקב"ה, ואילו פרשייה זו מתארת את פניו של עם ישראל למביט מהחוץ. מה אם כן רואה אדם המסתכל על עם ישראל מבחוץ, כאשר עם זה מצוי בשיא כוחו? נעיין בשלושת נאומיו של בלעם וננסה לעמוד על המסר המובע בהם. הנאום הראשון מתאר את שבחו של עם ישראל בלי להזכיר את ייחודו של ה': "הן עם לבדד ישכון ובגויים לא יתחשב". הנאום השני מתאר את הקשר בין עם ישראל לבין הקב"ה: "ה' אלוקיו עימו ותרועת מלך בו, ק-ל מוציאם ממצרים כתועפות ראם לו". עד כאן ניתן לראות הדרגתיות בנאומים השונים. ראשית עם ישראל מתואר כדבר שעומד בפני עצמו ולאחר מכן תיאור בחירת ה' את עם ישראל. הבעייה מתעוררת כאשר קוראים את הנאום השלישי. בין השאר כתוב שם כך: "ק-ל מוציאם ממצרים כתועפות ראם לו". הרי אמירה זו הופיעה כבר בנאום השני ומם טעם יש לחזרה עליה בנאום זה? ניתן להוסיף לכך את הדימוי לאריה שמופיע בשני הנאומים. בנאום הראשון: "הן עם כלביא יקום וכארי יתנשא". ובנאום השני: "כרע שכב כארי וכלביא מי יקימו". ניתן להניח שישנו חידוש בכל נאום והשאלה היא מדוע ישנה חזרה בנאום השלישי? עיון מדוקדק בדבר יכול לספק את התשובה. אמנם בשני הנאומים מדובר על הקב"ה כמי שהוציא את עם ישראל ממצרים, אולם ישנו הבדל דק בתיאור הדבר. בעוד שבנאום השני כתוב: "**מוציאם ממצרים**" בלשון רבים, בנאום השלישי כתוב: "**מוציאו ממצרים**" בלשון יחיד. ייתכן שאנו עומדים כאן על התפתחות במצבו של עם ישראל. בנאום הראשון עם ישראל מתואר כעם בעל תכונות ייחודיות, בנאום השני מתואר עם ישראל כמי שנבחר על ידי ה' בהוצאתו ממצרים, ובנאום השלישי ישנה עליית מדרגה בכך שעם ישראל אינו מתואר כאנשים רבים אלא כישות אחת. הבדל זה בין "מוציאם" ל"מוציאו" מתאר את המעבר שעובר עם ישראל מאוסף של יחידים למצב של עם מגובש. לאור זה ניתן להסביר גם את ההבדל בתיאור בדימוי של האריה. בעוד שהאריה בנאום השני קם ולוחם את מלחמתו, האריה בנאום השלישי כורע ושוכב ובכך הוא מטיל את אימתו על כל הסביבה. האריה לא נאלץ אפילו להילחם מחמת ההרתעה שהוא יוצר. אם כן, הברכה הגדולה ביותר שזוכה לה עם ישראל היא **כח ההרתעה**. עניין זה הולם את כל נסיבות הפרשה, שכן בלק גייס לשורותיו את בלעם מחמת הפחד והמורא שהטיל עם ישראל על עמי האזור. והנה בסוף כל התהליך נאלץ בלעם להודות ולאשר את אשר פחד ממנו בלק, שאכן לעם ישראל יש כח הרתעה בלתי רגיל. המסר החשוב העולה מהפרשה הוא שכח ההרתעה מושג בזכות היכולת של עם ישראל **לעבור ממצב של יחידים למצב של עם**. ההרתעה המתוארת בנאום השלישי מושגת כאשר עם ישראל מתגבש ומתלכד להיות עם אחד. עיון נוסף בנאום זה מחזיר אותנו שנים רבות לאחור. הנאום מסתיים במילים: "מברכיך ברוך ואורריך ארור". מילים אלה מוכרות לנו היטב מברכת ה' לאברהם עם יציאתו למסע להקמת עם ישראל. דברי בלעם מוכיחים שאכן מסעו של אברהם הוכיח את עצמו כהצלחה. הברכה שנתברך בה אברהם על ידי הקב"ה היא אותה ברכה לה זוכים ישראל מפי נביא הגויים. הדבר מעניין עדו יותר כאשר משתמשת התורה שוב בלשון יחיד. העם הגדול והרב שיצא מאברהם זוכה לאותה ברכה בדיוק לה זכה אביהם מולידם. נקודה זו מחזקת את המסר של לכידותו וגיבושו של עם ישראל כישות אחת. בזמננו מרבים לדבר על נשק ההרתעה כנשק החשוב והסודי של עם ישראל. פרשה זו מלמדת אותנו שעל מנת שנוכל להשיג הרתעה זו עלינו להתאחד ולפעול כאיש אחד.

שבת שלום, הרב יוני ברלין, מנהל בית הספר